

„רק אלה, שיש בהם התבונה והאומץ להשקיע את משאביהם, כדי לקטוף את הפרי בעתיד הרחוק יותר — רק אלה יטפחו ויחנכו, סוסים אבירים“.

ממה יינק חינוך הקצין?

„המון פרוץ אינו בחזקת צבא יותר מאשר ערמת חומרי-בניין היא בחזקת בית“.

סא"ל מ. צפורי

„המשמעת היא תורה הגורמת לאדם, שיעשה דבר שלא היה עושה, אלמלא למד תחילה, כי זה הדבר הנכון, הנאות והנחוץ לעשותו.“

„אין לי שהות להכניס את ראשי בעבי עניין המשמעת; אעיר רק זאת, כי בתנאים של צבאות עממיים — כפי שיהיו כל הצבאות, במלחמה הבאה — בדין שתהיה המשמעת עניין שונה מן המשמעת הצבאית המסורתית אשר בעבר. היא נשתנתה הרבה, ועדיין משתנה והולכת, אך תהיה השיטה אשר תהיה, שומה על המפקד לראות כי היא תבוצע. החייל אינו מקפיד, אם החוקה הצבאית היא חמורה — בלבד שהיא מקוימת בצדק ובשום שכל“.

אם כן, על אילו יסודות עלינו להשתית את חינוך הקצין? היסודות אשר אפרט בהמשך נראים לי כחיוניים:

משמעת

המשמעת היא הבסיס עליו נשען כל המוסד הצבאי. כי המשמעת משמשת כסכר, המהעל את כל מאמצי הפרט והכלל לתכלית מוגדרת אחת. כי בסערות מלחמה, שעה שאדם נתון ללחצים שעלולים להקפיא את כושר המחשבה והמעש של החייל והמפקד, המשמעת היא משענת ומנוף עיקריים בהחלטתו של הלוחם להמשיך ויהי מה. לכן חייב הקצין להיות חייל ממושמע, המבצע את פקודות הצבא כרוחן וכלשונן בכל השטחים — גם אלה אשר אינן לרוחו.

כושר ביצוע

כושר ביצוע, שיסודו הוא ידע מקצועי מעמיק, מאפשר מיצוי מקסימלי של כלי-מלחמה, השטח והאדם.

מוסר

ערכי המוסר המוקנים לקצין חייבים לנבוע ממקורות התרבות היהודית וממוסכמות האנושות. ערכי היסוד בחינוך הקצין צריכים להיות אהבת העם והארץ.

(המשך בעמ' 27)

רבים נוטים לחשוב, כי חינוך הקצין לערכי מוסר ולחימה — יסודו מלל, והוא נעשה ללא שיטה וארגון. הסוברים כך מאמינים, כי כל הקשור במשמעת, סדר וארגון פגום — פוגם בערכי הלחימה של הקצין.

כיון שרוב לאחרונה השימוש בדימוי הקצינים ל„סוסים אבירים“, כדאי לבדוק מיהו בעצם, ה„סוס האביר“? כלום אבירותו של הסוס היא נכס מלידה? או אולי לפתע החל לדהור דהרות אבירים, נושם ונושף אש, רוקע גיצים בפר-סותיו, מזנק קדימה למראה כל מכשול וצר...

ואולי עבר „סוס אביר“ זה תהליך של לימוד יסודי, אשר ראשיתו משמעת וריסון, והמשכו לימוד ואימון (בתנאי משמעת וסדר) כיצד להלך, לדהור ולזנק מעל כל מכשול. כללו של דבר, היחס בין המפקד לחייליו הוא, במידה מרובה, יחס בין רוכב לסוס. הסוס טעון שליטה ומיתוג — ועם זה הוא צריך עידוד.

עכשיו, באשר לשאלה „ממה יינק חינוך הקצין?“ — ראשית רצוני לצטט כמה ציטוטים באשר לתכונותיו של מפקד ושל צבא, ולאורן לקבוע מספר גורמי-יסוד, אשר עליהם רצוי להשתית את חינוכו של קצין ב„צה“ל.

אומר סגן-טוטו ב„חכמת המלחמה“: „על ידי שיקולים אלה יכול אני לחזות מראש נצחון או תבוסה:

א. באיזה משני המחנות הקצינים והחיילים, מאומנים על הצד המשובח ביותר?

ב. באיזה משני המחנות מקוימת משמעת חמורה ביותר? ג. באיזה צבא יש יותר עקביות בשכר ועונש?

„אם אתה עומד על קיום פקודות דרך קבע, בשעה שהחיילים מתאמנים, מובטח לך, שהצבא יהיה בעל משמעת בשעת קרב.“

„מפקד שמראה אומן באנשיו, ועם זה מקפיד על הציות לפקודותיו, גם הוא וגם הם נשכרים.“

אומר פילדמרשל ויוול בספרו „החייל הטוב“: „האומר, שחייל טוב צריך שיהיה בעל משמעת — הריהו כאומר, שהחייל חייב ללמוד את מלאכתו כהלכה.“